

ΘΕΜΑ 6ο
(Ισοκράτης, Κατά Σοφιστών, 1-4)

Τίς γὰρ οὐκ ἂν μισήσειεν ἅμα καὶ καταφρονήσειεν πρῶτον μὲν τῶν περὶ τὰς ἔριδας διατριβόντων, οἱ προσποιοῦνται μὲν τὴν ἀλήθειαν ζητεῖν, εὐθύς δ' ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπαγγελμάτων ψευδῆ λέγειν ἐπιχειροῦσιν; Οἶμαι γὰρ ἅπασιν εἶναι φανερόν ὅτι τὰ μέλλοντα προγιγνώσκειν οὐ τῆς ἡμετέρας φύσεώς ἐστιν, ἀλλὰ τοσοῦτον ἀπέχομεν ταύτης τῆς φρονήσεως ὥσθ' Ὅμηρος ὁ μεγίστην ἐπὶ σοφίᾳ
5 δόξαν εἰληφώς καὶ τοὺς θεοὺς πεποίηκεν ἔστιν ὅτε βουλευομένους ὑπὲρ αὐτῶν, οὐ τὴν ἐκείνων γνώμην εἰδὼς ἀλλ' ἡμῖν ἐνδείξασθαι βουλόμενος ὅτι τοῖς ἀνθρώποις ἐν τοῦτο τῶν ἀδυνάτων ἐστίν. Οὗτοι τοίνυν εἰς τοῦτο τόλμης ἐληλύθασιν, ὥστε πειρῶνται πείθειν τοὺς νεωτέρους ὡς, ἢν αὐτοῖς πλησιάζωσιν, ἅ τε πρακτέον ἐστὶν εἴσονται καὶ διὰ ταύτης τῆς ἐπιστήμης εὐδαίμονες γενήσονται. Καὶ τηλικούτων ἀγαθῶν αὐτοὺς διδασκάλους καὶ κυρίους καταστήσαντες οὐκ αἰσχύνονται τρεῖς ἢ
10 τέτταρας μνάς ὑπὲρ τούτων αἰτοῦντες· ἀλλ' εἰ μὲν τι τῶν ἄλλων κτημάτων πολλοστοῦ μέρους τῆς ἀξίας ἐπώλουν, οὐκ ἂν ἠμφισβήτησαν ὡς οὐκ εἶδον φρονούντες τυγχάνουσιν, σύμπασαν δὲ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν οὕτως ὀλίγου τιμῶντες, ὡς νοῦν ἔχοντες διδάσκαλοι τῶν ἄλλων ἀξιούσιν γίγνεσθαι. Καὶ λέγουσι μὲν ὡς οὐδὲν δέονται χρημάτων, ἀργυρίδιον καὶ χρυσίδιον τὸν πλοῦτον ἀποκαλοῦντες, μικροῦ δὲ κέρδους ὀρεγόμενοι μόνον οὐκ ἀθανάτους ὑπισχνοῦνται τοὺς συνόντας
15 ποιήσειν.

ΣΧΟΛΙΑ

- 1. τῶν...διατριβόντων:** ἐναρθρη μετοχή, ουσιαστικό, αντικείμενο στο 'καταφρονήσειεν'.
- 2. ἐν ἀρχῇ τῶν ἐπαγγελμάτων:** ο εμπρόθετος του χρόνου, και το ουσιαστικό γενική αντικειμενική, 'ὅταν ξεκινούν τις εξαγγελίες τους', 'ἐπάγγελμα = η εξαγγελία'. **ψευδῆ:** καταχρηστικῶς ως σύστοιχο αντικείμενο στο 'λέγειν', διότι εἶναι ἀναρθρο. Βρίσκεται στην θέση του κανονικῶς συστοίχου αντικειμένου 'ψευδεῖς λόγους λέγειν', ἀντί για του επιθετικῶς προσδιορισμοῦ.
- 3. ὅτι...ἐστίν:** ειδική πρόταση υποκείμενο στο 'εἶναι φανερόν'. **τὰ μέλλοντα:** ἐναρθρη μετοχή, ουσιαστικό, αντικείμενο στο 'προγιγνώσκειν'. **προγιγνώσκειν:** υποκείμενο στο ἀπρόσωπο 'ἐστί'. **τῆς ἡμετέρας φύσεώς:** η γενική του ουσιαστικῶς εἶναι κατηγορηματική κτητική στο 'ἐστί', ἐνῶ η αντωνυμία επιθετικῶς προσδιορισμός.
- 4. τῆς φρονήσεως:** αντικείμενο στο 'ἀπέχομεν'. **ὥσθ'...πεποίηκεν:** συμπερασματική πρόταση. **ὁ...εἰληφώς:** ἐναρθρη μετοχή, ουσιαστικό, παράθεση στο "Ὅμηρος".
- 5. καὶ τοὺς θεοὺς:** 'ἀκόμη και τους θεούς', ο 'καί' εἶναι επιδοτικός. **ἔστιν ὅτε:** πρόκειται για επιρρηματική ἐκφραση χρόνου 'ορισμένες φορές', και δεν εισάγει ποτέ πρόταση. **βουλευομένους:** συνημμένη μετοχή ἀπό το αντικείμενο του ρήματος, και λειτουργεί ως κατηγορηματική μετοχή. **ὑπὲρ αὐτῶν:** <τῶν μελλόντων>.
- 6. οὐ...εἰδὼς:** αιτιολογική μετοχή. **ἡμῖν ἐνδείξασθαι:** η αντωνυμία αντικείμενο στο ἀπαρέμφατο, και το ἀπαρέμφατο αντικείμενο στο 'βουλόμενος', που κι αυτό εἶναι ἐπίσης αιτιολογική μτχ. **ἐν τοῦτο τῶν ἀδυνάτων ἐστίν:** το αριθμητικό εἶναι κατηγορούμενο, η αντωνυμία υποκείμενο, και η γενική διαιρετική στο αριθμητικό.
- 7. Οὔτοι:** 'οἱ Σοφισταί', συνάγεται λογικά ἀπό τον τίτλο του ἔργου. **εἰς τοῦτο τόλμης:** ο εμπρόθετος δηλώνει κατεύθυνση, και η γενική εἶναι διαιρετική στην αντωνυμία. **ὡς...εἴσονται καὶ....γενήσονται:** δύο ειδικές

προτάσεις αντικείμενα στο 'πείθειν'. **ἦν αὐτοῖς πλησιάζωσιν:** *'αν οι νέοι πάνε κοντά σ' αυτούς'*, δηλ. στους Σοφιστές. Υποθετική πρόταση με απόδοση τις δύο ειδικές προτάσεις με τον 'ώς'. Ο υποθετικός λόγος εκφράζει το προσδοκώμενο και είναι πλάγιος, διότι στον Ευθύ υποθετικό λόγο η απόδοση πρέπει να είναι Κύρια πρόταση. Η εξάρτηση του Πλαγίου υποθετικού λόγου γίνεται πάντοτε από εκεί, απ' όπου είναι εξαρτημένη η απόδοση, δηλ. εν προκειμένω η εξάρτηση είναι από το 'πειρῶνται πείθειν', δηλ. από αρκτικό χρόνο. Στον Ευθύ λόγο θα είχαμε *'ἦν ἡμῖν πλησιάζητε, εἴσεσθε και γενήσεσθε...'*.

8. ἃ τε πρακτέον ἐστίν: αναφορική πρόταση, που όμως εδώ λειτουργώντας ως αντικείμενο σε ρήμα γνωστικό 'εἴσονται' μετατρέπεται σε πλάγια ερώτηση. Άρα όχι *'θα μάθουν αυτά που πρέπει να γίνουν'*, αλλά *'θα μάθουν ποια πράγματα πρέπει να γίνουν'*. Στην πρόταση αυτήν έχουμε το ρηματικό επίθετο 'πρακτέος, α, ον', το οποίο βρίσκεται σε προσωπική σύνταξη με υποκείμενο το 'ἃ' και με το ρήμα στον ενικό αριθμό, διότι υπάρχει Αττική σύνταξη.

9. τηλικούτων ἀγαθῶν: η αντωνυμία είναι επιθετικός προσδιορισμός, και το ουσιαστικό γενική αντικειμενική στο 'διδασκάλους καὶ κυρίους'. **αὐτοῦς:** λόγω της δασείας η αντωνυμία δείχνει αυτοπάθεια, και αναφέρεται στους Σοφιστές τους ίδιους. Είναι αντικείμενο στο 'καταστήσαντες'. **διδασκάλους καὶ κυρίους:** κατηγορούμενα του αντικειμένου. **καταστήσαντες:** εναντιωματική μετοχή.

10. ὑπὲρ τούτων: <τῶν ἀγαθῶν>. **αἰτοῦντες:** κατηγορηματική μετοχή, κι όχι αιτιολογική, παρά το γεγονός ότι εξαρτάται από ρήμα ψυχικού πάθους, άρα όχι *'δεν ντρέπονται επειδή ζητούν'*, αλλά *'δεν ντρέπονται να ζητούν'*. **εἰ...ἐπώλουν:** υποθετική πρόταση με απόδοση την αμέσως μετά κύρια πρόταση 'οὐκ ἂν ἤμφισβήτουν'. Ο υποθετικός λόγος δείχνει το αντίθετο του πραγματικού στο παρόν. **τι:** αντικείμενο στο 'ἐπώλουν'. **τῶν ἄλλων κτημάτων:** γενική διαιρετική. **πολλοστοῦ μέρους:** το επίθετο είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός του αποτελέσματος, και το ουσιαστικό γενική της αξίας στο ρήμα 'ἐπώλουν', *'διότι αν πουλούσαν κάτι από τα υπόλοιπα πράγματα έναντι ενός χαμηλοῦ τμήματος (μέρους), έτσι ώστε να είναι αυτό το πιο μικρό'*.

11. τῆς ἀξίας: γενική διαιρετική στο 'μέρους' *'...ώστε να είναι αυτό το τμήμα το πιο μικρό από την συνολική αξία του πράγματος'*. **ὡς οὐκ εἶ φρονοῦντες τυγχάνουσιν:** ειδική πρόταση αντικείμενο στο ρήμα. Η μτχ. 'εἶ φρονοῦντες' είναι κατηγορηματική.

12. οὕτως ὀλίγου τιμῶντες: η μετοχή είναι αιτιολογική και η γενική του επιθέτου γενική της αξίας. **ὡς νοῦν ἔχοντες:** *'επειδή κατά την γνώμη τους είναι σοφοί'*, η μτχ. με την προσθήκη του 'ὡς' δείχνει την υποκειμενική – ψευδή αιτιολογία.

13. ὡς οὐδὲν δέονται χρημάτων: ειδική πρόταση. Η Αντωνυμία είναι επιρρηματικός προσδιορισμός του ποσού, και η γενική του ουσιαστικού αντικείμενο στο ρήμα *'και λένε ότι δεν χρειάζονται καθόλου τα χρήματα'*.

14. ἀποκαλοῦντες: αιτιολογική μτχ. **μικροῦ δὲ κέρδους ὀρεγόμενοι:** το επίθετο είναι κατηγορηματικός προσδιορισμός, η γενική του ουσιαστικού είναι αντικείμενο στην μτχ., και η μτχ. είναι αιτιολογική, *'και επειδή τους ενδιαφέρει να έχουν ένα κέρδος που να είναι μικρό'*. **ἀθανάτους:** κατηγορούμενο του αντικειμένου. **τοὺς συνόντας:** έναρθρη μετοχή αντικείμενο στο 'ποιήσιν'.

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Ποιος είναι δυνατόν να μη μισήσει και να μη περιφρονήσει συγχρόνως κατά πρώτον εκείνους που περνούν την ζωή τους μέσα στις φιλονικίες, οι οποίοι υποκρίνονται ότι αναζητούν την αλήθεια, ενώ αμέσως με την αρχή των εξαγγελιών τους επιχειρούν να πουν ψέματα; Γιατί πιστεύω ότι σε όλους είναι φανερό πως το να γνωρίζει κανείς το μέλλον δεν είναι γνώρισμα της δικής μας ιδιοσυγκρασίας, αλλά τόσο πολύ μακριά βρισκόμαστε από μία τέτοια αντίληψη, ώστε ο Όμηρος που απέκτησε τεράστια φήμη για την σοφία του, ακόμη και τους ίδιους τους θεούς τους έκανε να συσκέπτονται ορισμένες φορές για το μέλλον, όχι διότι γνώριζε την σκέψη τους, αλλά επειδή ήθελε να μας διδάξει ότι για τους ανθρώπους αυτό είναι κάτι από τα αδύνατα. Αυτοί λοιπόν οι Σοφιστές σε τέτοιο σημείο θράσους έχουν φτάσει, ώστε προσπαθούν να πείθουν όσους είναι μικρότεροι στα χρόνια πως, αν πάνε κοντά τους, θα μάθουν ποια πράγματα πρέπει να κάνουν, και με αυτήν την γνώση θα γίνουν ευτυχισμένοι. Και παρά το γεγονός ότι έχουν βάλει τους εαυτούς τους στην θέση του δασκάλου και του υπεύθυνου για τόσο μεγάλα οφέλη, δεν ντρέπονται να ζητούν γι' αυτά τα οφέλη τρεις ή τέσσερις μνες. Όμως αν τώρα πουλούσαν κάποιο από τα άλλα αντικείμενα έναντι ενός μικρού τιμήματος, ώστε αυτό να είναι ιδιαίτερος χαμηλό από την συνολική του αξία, δεν θα δημιουργούσαν αντιρρήσεις ότι είναι συνετοί, όμως επειδή υπολογίζουν ολόκληρη την αξιούση του ανθρώπου και την ευτυχία του τόσο λίγο, προβάλλουν την αξίωση να γίνονται δάσκαλοι των άλλων ανθρώπων, επειδή κατά την γνώμη τους είναι σοφοί. Και ισχυρίζονται ότι δεν τους ενδιαφέρουν τα χρήματα, επειδή αποκαλούν τον πλούτο ως ευτελή άργυρο και ευτελή χρυσό, όμως επειδή τους ενδιαφέρει το μικρό κέρδος μόνο που δεν υπόσχονται να κάνουν τους μαθητές τους αθάνατους.